

SANTU EUSKALDUNAK

Garagar-illean ez da euskal santurik ospatzen.

GARILLAK 4

BALENDIN BERRIOTXOA, MARTIRI DOATSUA.

Elorrio'ko semea. Gaztetan arotza izanik, Logroño'ko seminaria joan zan, abade izateko asmoz. (Orduan ez zan Gasteiz'en seminariarik).

Meza barria emon, eta laster sortu jakon bere biotzean mixiolari izateko gogo bizia. Orretarako dominikarren ordenean izena emotea izango zala egokiena pentsatu eban.

Euskeraz idatzitako eskutiz batetan bere amari diñotso:

“Zure semia prailletxu bat egin da dago, edurra lako abitu zuri bategaz”.

Filipinas'erako bidea itsasoz artu aurretik, azken-agurra egiten deutse euskeraz bere gurasoai:

“Agur, bada, neure guraso maitiak, beron semia Indietara doia, ez urriaren eta zidarraren billa, ezpada zeruaren billa beretzat, eta beste batzuentzat”.

Manilas'tik gaurko Vietnam aldera mixiolari joan zan.

Aldi aretan erasoaldi-pertseku-siño oso gogorra jasaten eben ango kristiñauak, eta Europa'ko mixiolariak estuagoa oraindik. Arrapatzen ebena bereala il egiten eben.

Mixiolariak mendiko zuloetan, eta Kristiñauen etxe bazterretan bizi bear, gaur emen eta biar an,

gauzez lan egiñaz eta egunez esku-tauta.

31urte zituala Balendin, ixilpenik audienean, gotzain sagaratu izan zan.

Ainbeste arerio eta arriskuren artean, noiz edo noiz arerioen eskuetan jausi bear, eta Balendin katez lotuta Tonkin'era eroan eben.

Erriko sarreran gurutze bat egoan lurrean andik igaroten ziranak zapaldu egien. Balendin'ek agintariari:

— Edo gurutzea ortik kandu egi-zu, edo nik ez dot oinkada bat be aurrera emongo.

Nagusiak Balendin'eri:

— Zenbat urte daroazuz gure lurraldean?

— Lau urte.

— Zertarako etorri zara gure lurraldera?

— Kristoren fedea zabaltzeko.

— Ba'dakizu ori galerazota dagoela eriotzaren zigorraz?

— Nik ez deutsot eriotzari bildurrik, Kristogatik iltzen ba'naz.

Agintariak kaiolan sartuta espetexera eroateko agindu eban.

Ba-zan, orduan, espetxean gizon gaizto iltzaille bat. Onek Balendin'en iltzeko bakea eta poza ikusirik, bateoa eskatu eban.

1861 urtea. Domu Santu eguna. Balendin'ek 35 urte.

Lagun talde aundia inguruan. 500 guda-gizon aurretik, gero elefante bi eta ondoren iru mixiolari kaiioletan preso: Hermosilla eta

Almato aitak, eta gure Balendin gotzaia, martiritzako tokira ototzean eta kantari.

Eriotz-lekuan iru taket dagoz lurrean sartuta... Martiriak lotu, eta une luze batean otoiz egin ondoren, borruak iruren buruak ezpataz moztuta, euren animak zerura zuzenean igon dira.

1906 urtean Pio X'ak Elorrio'ko semea doatsuen maillara jaso eban.

GARILLAK 7

FERMIN, MARTIRI SANTUA.

Santu oneri buruz dakiguna, ez da dana garbia, baiña gitxi-gorabera onelakoa izan zan bere bizitza.

Iruña'n jaiotako. Bere gurasoak, jentillak izanik, Tolosa'ko gotzain, San Saturninok Kristo'ren sinismenera ekarri zituen.

Honesto abade mixiolaria izan zan Fermin'en fedeko irakasle.

San Honorato'k sagaratu eban Fermin Iruña'ko gotzain.

Fermin urte batzutan, zenbatetan ez dakigu, Iruña'ko gotzain izan zan, eta gero Galia'ra (gaurko Frantzia'ra) mixiolari joan zan, an be Jesus'en Barri Ona zabaltzera.

Amiens errian bizi izan zan, eta bertan martiri il eben, Diokleziano Enperadorearen eraso-aldian.

San Fermin da Iruña'ko zaindaria, eta Xabier'ko Frantzisko Deuna Nafarroa osokoa.

(Jarrantuko dau)

Goikoetxea'tar Iñaki.